

ODPOWIEDŹ NA INTERPELACJĘ NR 6228

w sprawie skandalicznych zachowań na tle ksenofobicznym i rasistowskim

Odpowiadający: sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji Jarosław Zieliński

Warszawa, 25-10-2016

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację numer 6228 Posłów na Sejm RP Pana Killiona Munyama, Pana Cezarego Grabarczyka, Pani Bożeny Henczycy, Pani Marii Małgorzaty Janyska, Pani Elżbiety Stępień, Pana Krzysztofa Truskolaskiego i Pana Tomasza Cimoszewicza w sprawie *skandalicznych zachowań na tle ksenofobicznym i rasistowskim*, przekazaną przy piśmie Sekretarza Stanu - Sekretarza do Spraw Parlamentarnych w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Pana Adama Lipińskiego (sygn.DSPiO.WI.4810.396.2016) z dnia 28 września 2016 roku, z upoważnienia Prezesa Rady Ministrów, uprzejmie przedstawiam informacje pozostające w zakresie właściwości Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Na wstępie pragnę wskazać, że zgodnie z ustawą z dnia 6 kwietnia 1990 r. o *Policji* (t.j.: Dz. U. z 2015 r., poz. 355 z późn. zm.) Policja jest umundurowaną i uzbrojoną formacją służącą społeczeństwu i przeznaczoną do ochrony bezpieczeństwa ludzi – niezależnie od ich narodowości czy wyznawanej religii – oraz do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Nie ulega wątpliwości, że społecznej szkodliwości przestępstw związanych z propagowaniem ustroju faszystowskiego lub totalitarnego bądź nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych lub wyznaniowych nie można bagatelizować, jednak ich liczba w stosunku do 2015 roku oraz do 2014 roku, pozostaje na zbliżonym poziomie. Liczba przestępstw ww. kategorii stanowi około 1 promila wszystkich rejestrowanych przez Policję czynów przestępczych, a poziom wykrywalności ich sprawców w okresie od stycznia do sierpnia 2016 roku przekracza 46%, co stanowi wynik o około 3 punkty procentowe wyższy od wskaźnika wykrywalności odnotowanego dla kategorii 7 najbardziej uciążliwych przestępstw (m.in. kradzież, uszkodzenie mienia, rozbój).

Pragnę również poinformować, że na poziomie centralnym działa Policyjna Platforma Przeciw Nienawiści, której głównym celem jest integracja działań i wymiana dobrych praktyk między różnymi środowiskami. W strukturach Policji funkcjonuje sieć policyjnych pełnomocników ds. ochrony praw człowieka (pełnomocnik komendanta głównego Policji, a także jego odpowiednicy w Komendzie Stołecznej Policji oraz komendach wojewódzkich, Centralnym Biurze Śledczym Policji i szkołach Policji). Pełnomocnicy zajmują się ochroną praw człowieka, realizacją zadań równego traktowania oraz przestrzeganiem zasad etyki zawodowej w Policji. Wśród zadań pełnomocników znajdują się m.in. problemy związane z zapobieganiem i zwalczaniem przestępstw z nienawiści. Wypełniają oni również rolę „oficerów środowiskowych” do spraw kontaktów z mniejszościami.

Od dnia 1 stycznia 2015 roku Komenda Główna Policji (KGP) prowadzi monitoring postępowań wszczętych i zakończonych dotyczących przestępstw popełnionych z pobudek rasistowskich i ksenofobicznych na terenie kraju, bez względu na miejsce i formę występowania tego zjawiska. Wdrażane są nowe rozwiązania mające na celu zwiększenie efektywności zwalczania tzw. przestępstw popełnianych z nienawiści. Policja wykorzystuje w swych działaniach prewencyjnych, wykrywczych i szkoleniowych wszelkie źródła informacji na temat tego zjawiska. Ze względu na dużą, społeczną szkodliwość przestępstw popełnianych z pobudek rasistowskich i ksenofobicznych od 2013 roku znajdują się one w Priorytetach Komendanta Głównego Policji. Informacje o incydentach są zbierane przez powołanych we wszystkich garnizonach Policji koordynatorów ds. monitorowania przestępstw z nienawiści, a następnie przekazywane do koordynatora krajowego w KGP. Zebrane i opracowane dane przekazywane są przez Komendę Główną Policji do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA).

Ponadto, prowadzone są cykliczne działania edukacyjne wśród funkcjonariuszy Policji, których celem jest jak najlepsze przygotowanie ich do przeciwdziałania i zwalczania przestępstw z nienawiści, wymierzonych również w osoby innej narodowości lub o innym kolorze skóry. W tym zakresie MSWiA koordynuje realizację wdrażanego od 2006 roku w Policji we współpracy z Biurem Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (ODIHR OBWE) programu szkoleniowego, poświęconego zagadnieniu przestępstw motywowanych uprzedzeniami. Nowa wersja programu pn. *Trening przeciwdziałania przestępstwom z nienawiści dla funkcjonariuszy organów ścigania – TAHCLE*, powstała w wyniku ewaluacji i uaktualniania dotychczas realizowanego *Programu zwalczania przestępstw na tle nienawiści dla funkcjonariuszy organów ochrony porządku publicznego (LEOP)*. Nowy program został zatwierdzony jako kurs specjalistyczny decyzją Komendanta Głównego Policji z dnia 29 kwietnia 2016 roku.

Należy wyjaśnić, że *Program TAHCLE* nakierowany jest na zapewnienie bezpieczeństwa wszystkim osobom, które mogą być potencjalnymi ofiarami przestępstw motywowanych nienawiścią. Celem ww. *Programu* jest podniesienie kompetencji funkcjonariuszy Policji w zakresie prowadzenia czynności w przypadku zaistnienia zdarzeń, które mogą mieć charakter przestępstwa z nienawiści, a także przekazanie im umiejętności dotyczących postępowania z ofiarami tego rodzaju przestępstw. W ramach omawianych przedsięwzięć na terenie całego kraju realizowane są szkolenia dla funkcjonariuszy Policji, które obejmują problematykę rozpoznawania przestępstw z nienawiści, prawidłowego prowadzenia czynności wykrywczych w tego rodzaju przypadkach, adekwatnego reagowania policjantów na takie zdarzenia oraz zapobiegania przestępstwom z nienawiści. Do końca 2015 roku przeszkolonych zostało w sumie ponad 86 000 funkcjonariuszy Policji.

Ważnym uzupełnieniem (obecnego *Programu THACLE* oraz poprzedniego *Programu LEOP*) są realizowane od 2015 roku warsztaty pn. „Zwalczanie przestępstw popełnionych z pobudek rasistowskich i ksenofobicznych” organizowane przez Biuro Kryminalne KGP przy współudziale MSWiA. Warsztaty kierowane są do funkcjonariuszy komórek dochodzeniowo-śledczych służby kryminalnej realizujących czynności w

sprawach dotyczących przestępstw popełnionych na tle nienawiści. Program szkolenia skupia się na omówieniu prawnych aspektów zwalczania przestępstw motywowanych uprzedzeniami, w tym przestępstw popełnianych przy wykorzystaniu sieci Internet oraz na regulacjach międzynarodowych i krajowych odnoszących się do mowy nienawiści oraz wolności słowa.

Ponadto, przedstawiciele Biura Kryminalnego KGP biorą udział w szkoleniach i spotkaniach na forum krajowym i międzynarodowym z zakresu tematyki związanej ze zwalczaniem nowy nienawiści i innymi formami nietolerancji.

Dodatkowo Policja podejmuje szereg innych działań wśród których należy wymienić:

- opracowywanie lokalnych diagnoz pod kątem przebywania cudzoziemców lub innych osób potencjalnie narażonych na dyskryminację lub przestępstwa z nienawiści,
- współpracę z administracją terenów zamieszkałych przez obywateli innych państw (akademików, domów mieszkalnych) w celu reagowania na wszelkie zagrożenia przestępczymi z nienawiści dotyczącymi cudzoziemców,
- zamieszczanie na policyjnych stronach informacji w różnych językach dotyczących zasad bezpieczeństwa dla cudzoziemców.

Ponadto, w ramach dyslokacji służb patrolowych policjanci otrzymują zadania rozpoznawania zagrożeń dotyczących imigrantów i uchodźców.

W zakresie zwalczania „mowy nienawiści” wobec osób innej narodowości w Internecie monitorowane są portale społecznościowe, fora internetowe, serwisy internetowe grup narodowościowych oraz inne strony mogące zawierać wypowiedzi, które szerzą, propagują i usprawiedliwiają nienawiść rasową, ksenofobię, antysemityzm oraz inne formy nietolerancji, podważające bezpieczeństwo demokratyczne, spójność kulturową i pluralizm. W przypadku ujawnienia przestępstwa „mowy nienawiści”, prowadzone są dalsze czynności, zmierzające do ustalenia danych osobowych użytkowników sieci Internet, odpowiedzialnych za ich propagowanie. Następnie ustalone dane przekazywane są do właściwych miejscowo i rzeczowo komórek organizacyjnych Policji, celem prowadzenia dalszych czynności procesowych.

W strukturach Policji (we wszystkich komendach wojewódzkich Policji) zostały utworzone komórki organizacyjne do walki z cyberprzestępczością, które również stale monitorują kwestie związane z tzw. mową nienawiści.

Niezależnie od działań służących zapewnieniu funkcjonariuszom specjalistycznej wiedzy, niezbędnej w celu profesjonalnego prowadzenia postępowań w sprawach przestępstw motywowanych uprzedzeniami, należy zauważyć, że skuteczne zwalczanie tego rodzaju incydentów nie jest możliwe jeśli nie są one zgłaszane Policji.

Z uwagi na powyższe podejmowane są działania mające na celu zachęcenie ofiar i świadków przestępstw z nienawiści do zgłaszania zaistniałych zdarzeń na Policję.

W 2015 roku zakończyła się realizacja projektu pn. *Imigranci wobec przestępstw z nienawiści – czyli jak skutecznie dochodzić swoich praw*, dofinansowanego ze środków Unii Europejskiej (Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich).

W ramach projektu przeprowadzona została kampania informacyjna skierowana do cudzoziemców – obywateli państw trzecich pn. *Racism. Say it to fight it*. Celem kampanii – która miała zasięg ogólnokrajowy – było przekazanie cudzoziemcom wiedzy na temat

obowiązującego w Polsce prawa w zakresie problematyki przestępstw z nienawiści i procedury zgłaszania ww. przestępstw, jak również zachęcenie cudzoziemców do zgłaszania przestępstw z nienawiści organom ścigania oraz zwrócenie uwagi całego społeczeństwa na przedmiotowe zagadnienie. Głównymi środkami przekazu omawianej kampanii były dostępne w 10 językach ulotki rozpowszechniane wśród cudzoziemców za pośrednictwem organizacji pozarządowych, uczelni, urzędów wojewódzkich, urzędów miast, urzędów pracy i innych podmiotów. Informacje o kampanii były również rozpowszechniane na plakatach, billboardach oraz tzw. citylightach. Billboardy i citylighty pojawiły się na ulicach wszystkich miast wojewódzkich, plakaty były prezentowane w jednostkach Policji, na uczelniach, w urzędach. W ramach kampanii powstał również spot, który był emitowany w środkach transportu publicznego wyposażonych w ekrany tj. w wagonach metra, w środkach komunikacji miejskiej oraz w Internecie i w stacjach telewizyjnych. Informacja o kampanii była również prezentowana w audycjach radiowych.

Ponadto, w ramach opisywanego projektu, w listopadzie 2014 roku zorganizowana została konferencja pn. *Jak rozbroić bombę nienawiści – skuteczna współpraca imigrantów i organów ścigania*, poświęcona problematyce współpracy społeczności migranckich i organów ścigania. We wspomnianym wydarzeniu udział wzięli przedstawiciele ponad 40 organizacji pozarządowych z całej Polski, Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (ODIHR OSCE), Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji, Biura Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców, Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, prokuratury, Policji, uczelni wyższych, jednostek samorządu terytorialnego oraz goście ze szwedzkiej i szkockiej policji. Efektem ww. spotkania było m.in. wypracowanie propozycji dalszych wspólnych działań mających na celu przeciwdziałanie zjawisku rasizmu i ksenofobii.

Odnosząc się natomiast do przywołanych w interpelacji zdarzeń z udziałem cudzoziemców, które miały miejsce w Warszawie uprzejmie informuję, że Policja podjęła szereg działań mających na celu ustalenie okoliczności ww. incydentów oraz ich sprawców.

Jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego, w dniu 8 września 2016 roku podróżujący tramwajem profesor Uniwersytetu Warszawskiego i pracownik akademicki - obywatel Niemiec zostali zaatakowani przez prawdopodobnie nietrzeźwego mężczyznę, któremu towarzyszył inny mężczyzna. Powodem agresji miał być fakt prowadzenia przez ww. pracowników akademickich rozmowy w języku niemieckim. Po ataku napastnik wraz z towarzyszącym mu mężczyzną wysiedli z tramwaju na jednym z przystanków, oddalając się w nieznanym kierunku. Na podstawie ustalonego rysopisu policjanci Komendy Rejonowej Policji Warszawa IV wytypowali towarzyszącego napastnikowi mężczyznę, którego rozpoznał pokrzywdzony.

Zawiadomienie o ww. przestępstwie zostało przyjęte w dniu 9 września 2016 roku. W powyższej sprawie Prokuratura Rejonowa Warszawa Wola wydała postanowienie o objęciu ściganiem z urzędu przestępstwa ściganego z oskarżenia prywatnego. Natomiast w dniu 12 września 2016 roku w Komendzie Rejonowej Policji Warszawa IV wydano postanowienie o wszczęciu dochodzenia w sprawie uszkodzenia ciała ww.

profesora, tj. o czyn z art. 157 § 2 w zw. z art. 57 a § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny* (t.j.: Dz. U. z 2016 r., poz. 1137).

W toku przeprowadzonych czynności funkcjonariusze Policji m.in. przesłuchali w charakterze świadka ww. obywatela Niemiec, motorniczego tramwaju oraz kobietę – pasażerkę tramwaju. Ponadto, na stronie internetowej Komendy Stołecznej Policji oraz Komendy Rejonowej Policji Warszawa IV zamieszczono komunikat, dotyczący nawiązania kontaktu z Policją przez ewentualnych świadków zdarzenia. Informacja o zdarzeniu została również przekazana do Polskiej Agencji Prasowej.

W wyniku podjętych działań mężczyzna podejrzany o popełnienie ww. czynu został w dniu 10 października 2016 roku zatrzymany i – decyzją Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli III Wydział Karny – tymczasowo aresztowany na okres trzech miesięcy. Odnosząc się natomiast do zdarzenia z udziałem dwóch obywaterek Wietnamu, które miało miejsce w dniu 10 września 2016 roku w wagonie metra w Warszawie uprzejmie informuję, że czynności wyjaśniające w sprawie prowadzone były w Komendzie Rejonowej Policji Warszawa I.

Zgodnie z relacjami świadków, zachowanie mężczyzny wobec ww. obywaterek Wietnamu było zachowaniem o charakterze rasistowskim. Po incydencie wskazany mężczyzna został wylegitymowany przez pracowników Służby Ochrony Metra.

W ramach podjętych czynności przesłuchano obie pokrzywdzone. W związku z faktem, że ww. osoby nie przebywały w Warszawie, czynności z ich udziałem przeprowadzono w jednostce właściwej ze względu na miejsce ich pobytu tj. w Komendzie Miejskiej Policji w Krakowie. Ponadto, przesłuchano w charakterze świadków m.in. jedną z pasażerek, motorniczego pociągu, pracownika Służby Ochrony Metra oraz dyżurną stacji *Metro Centrum*. Przeprowadzono również oględziny nagrania udostępnionego na portalu społecznościowym oraz zapisu monitoringu z pociągu metra.

Po dokonaniu sprawdzenia mężczyzny, wobec którego podjęto interwencję po zdarzeniu z udziałem ww. obywaterek Wietnamu, ustalono, że jest on zarejestrowany w bazie danych Krajowego Systemu Informacji Policji, w związku z popełnieniem przestępstwa z art. 222 § 1 *Kodeksu karnego*. Materiały zgromadzone w przedmiotowym postępowaniu w dniu 12 września 2016 roku przekazano do Prokuratury Rejonowej Warszawa Śródmieście Północ. Z posiadanych informacji wynika, że do dalszego prowadzenia postępowania w sprawie wyznaczona została Prokuratura Rejonowa Warszawa-Żoliborz, w której w dniu 23 września 2016 roku wydano postanowienie o wszczęciu postępowania w kierunku art. 257 *Kodeksu karnego*. Przedmiotowe postępowanie pozostaje w toku.

Natomiast w dniu 11 września 2016 roku policjanci z Komendy Rejonowej Policji Warszawa III podjęli interwencję w sprawie uszkodzenia samochodu oraz umieszczenia na nim napisu „Allah Akbar”. Z relacji pokrzywdzonej wynikało, że nie potraktowała ona tego zdarzenia jako przestępstwa o podłożu religijnym lub rasistowskim, ale jako wybryk chuligański.

W dniu 12 września 2016 roku w Komisariacie Policji Warszawa Białołęka od zgłaszającej przyjęto zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa oraz wykonano z jej udziałem oględziny uszkodzonego pojazdu. W dniu 13 września 2016 r. w powyższej

sprawie wydano postanowienie o wszczęciu dochodzenia w kierunku art. 288 § 1 *Kodeksu karnego*.

W sprawie wydano postanowienie o powołaniu biegłego z zakresu biologii, w celu ujawnienia materiału biologicznego na kamieniu, przy pomocy którego dokonano uszkodzenia pojazdu.

Na zabezpieczonym zapisie z kamery monitoringu ujawniono moment uszkodzenia pojazdu oraz wizerunek sprawcy, który trzyma w ręku kamień i rzuca nim w przednią szybę samochodu. Zarejestrowany został również moment, gdy mężczyzna pochyła się nad maską i prawdopodobnie wykonuje napis. Podjęte przez Policję czynności operacyjne doprowadziły do zatrzymania w dniu 5 października 2016 roku sprawcy ww. zdarzenia, któremu przedstawiono zarzut uszkodzenia mienia (czyn z art. 288 § 1 *Kodeksu karnego*). Prokurator Prokuratury Rejonowej Warszawa Ochota rozszerzył ww. zarzut o czyn z art. 57a *Kodeksu karnego* (występek o charakterze chuligańskim). W dniu 7 października 2016 roku Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie III Wydział Karny zastosował wobec ww. mężczyzny środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres 3 miesięcy.

Z poważaniem,
MINISTER SPRAW WEWNĘTRZNYCH i ADMINISTRACJI
z up. Jarosław Zieliński
Sekretarz Stanu